

<https://doi.org/10.62837/2025.6.159>

Fil.f.d. NƏRMIN QULİYEVA
ADU
guliyeva_narmin@adu.edu.az

RƏQƏMSAL PLATFORMALARIN İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİNDƏ ROLU

Açar sözlər: rəqəmsal platformalar, ənənəvi yanaşma, interaktiv yanaşma, texnologiya, rəqəmsal öyrənmə.

Key words: digital platforms, traditional approach, interactive approach, technology, digital learning.

Ключевые слова: цифровые платформы, традиционный подход, интерактивный подход, технологии, цифровое обучение.

Dil öyrənmə pedaqogika, psixologiya və mədəniyyət kimi aspektləri özündə birləşdirən çoxşaxəli və mürəkkəb prosesdir. Bundan əlavə, xarici dilin mənimsənilməsi tələbələrin fərdi xüsusiyyətlərindən, həyat tərzindən və vərdislərindən çox asılıdır. Dil tədrisi metodları dərslərin effektivliyini artırmağa və müəyyən dil bacarıqlarını inkişaf etdirməyə yönəlmiş sistemlərdir. Xarici dilin tədrisi metod və yanaşmaları da öz növbəsində dilin mənimsənilməsi nəzəriyyəsinə əsaslanır. Xarici dili başa düşmək və öyrənmək prosesinin necə baş verdiyi barədə bir neçə fikir var: birincisi, bu, orijinal kommunikativ situasiyalarda dillə uzunmüddətli qarşılıqlı əlaqəni əhatə edən intuitiv mənimsənmədir. Bu zaman xarici dilin mənimsənilməsi ana dili kimi baş verir. Bu fikrin təcəssümünə misal olaraq bir insanın uzun müddət dil bazası olmadan ingilisdilli ölkəyə köçməsi vəziyyəti adlandırmaq olar. Növbəti fikir dilin mənimsənilməsinin vərdiş formalaşdırılması yolu ilə baş verdiyini göstərir: tələbələr arzu olunan dil konstruksiyaları avtomatik hala gələnə qədər dil nümunələrini təkrarlayır, yadda saxlayır və çoxaldırlar [3, s. 6]. Başqa bir nəzəriyyə xarici dilin öyrənilməsi prosesini idrak prosesi hesab edir: dilin mənimsənilməsi onun əsasında duran qaydaları dərk etməklə baş verir və onları öyrənməklə tələbələr onları müstəqil surətdə çoxalda bilirlər. Başqa bir nəzəriyyə dil öyrənmənin müəyyən bacarıqların inkişafı olduğunu göstərir. Təhsil müəssisələrində klassik dilin tədrisi mahiyyətcə bu modelə əsaslanır – dil təkrarlanan təkrarlar, məşqlərin yerinə yetirilməsi və avtomatizmə cavabların gətirilməsi yolu ilə öyrənilir [3, s. 7]. Lakin bu fikirlərin heç biri tələbələrin fərdi xüsusiyyətlərinə görə xarici dilin öyrənilməsi prosesini tam əhatə edə bilmir.

Yuxarıdakı təhlilə əsasən, xarici dillərin tədrisinə yanaşmaları məqsədlərindən, müəyyən bacarıqlara vurğudan və məşq növlərindən asılı olaraq bir neçə kateqoriyaya bölmək olar:

1. Ənənəvi yanaşmalar (Grammar-translation method, Audio-lingual method). Bu üsullar qrammatika, lüğət və təkrar vasitəsilə formal dil öyrənməyə

yönəlib. Bu yanaşmalar öyrənmənin ilkin mərhələsi üçün effektivdir, lakin ünsiyyət bacarıqlarını və yaradıcılığı kifayət qədər inkişaf etdirmir.

2. Fiziki yönümlü yanaşmalar (Total Physical Response). Bu yanaşmanın tətbiqi ilkin səviyyə üçün effektivdir, lakin mürəkkəb bacarıqların öyrədilməsində məhduddur.

3. Kommunikativ yönümlü yanaşmalar (Communicative approach, Task-Based Learning). Bunlar real vəziyyətlərdə xarici dildə ünsiyyət bacarıqlarının inkişafına yönəlmiş metodlardır. Bu yanaşmalar tapşırıqların diqqətlə hazırlanmasını tələb edir və yeni başlayanlarla işləyərkən çətin ola bilər.

4. Addım-addım yanaşmalar (Presentation, Practice, Production). PPP sistemli dil öyrənmək üçün effektivdir, lakin çox formal ola bilər.

5. Müasir integrativ yanaşmalar (Blended learning approach, Multiple Intelligence Approach). Bu üsullar tələbələrin fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla ənənəvi və rəqəmsal tədris üsullarını birləşdirir. Bu yanaşmalar ən universal və adaptivdir, lakin müəllimlərdən əhəmiyyətli resurslar və təlim tələb edir.

Texnologiyaların bütün fəaliyyət sahələrinə nüfuz etdiyi indiki vaxtda mühüm dəyişikliklər baş verir. Müasir dünyada rəqəmsal texnologiyalar həyatın bütün sahələrinə, o cümlədən təhsil mühitinə sürətlə nüfuz edir. Təhsilin rəqəmsallaşdırılması təkcə tədrisin keyfiyyətini yüksəltməyə imkan vermir, həm də təlim prosesinin həm tələbələr, həm də müəllimlər üçün uyğunlaşdırılması kontekstində yeni imkanlar açır. Öyrənməyə yeni yanaşmaları başa düşmək üçün biz öyrənmə metodologiyasına və məzmununa yeni nəzər salmalıyıq. Aydındır ki, sürətlə inkişaf edən informasiya texnologiyaları kontekstində müasir tələbələr nəslinin istifadə etdiyi yeni ünsiyyət üsullarını və üslubunu nəzərə almaq lazımdır, yəni sürət, bir neçə tapşırığın paralel yerinə yetirilməsi, eləcə də məzmunu təsadüfi giriş (informatikadan götürülmüş termin), yəni ardıcılığın istənilən elementinə daxil olmaq imkanı, eyni zamanda onların dilində ünsiyyət qurmağı öyrənmək lazımdır. Bu gün yüksək texnologiyalı təhsil xidmətlərinin yeni ekosistemi yaradılır. Onun inkişafında aşağıdakı amillər mühüm rol oynayır:

- yeni texnologiyaların və yeni tədris materiallarının yaranması;
- öyrənməyə innovativ yanaşmaların formalaşdırılması;
- insanların vərdişlərində və inanclarında dəyişikliklər. [4, s. 9]

Dəyişikliklərin dinamikası bütövlükdə universitetin təhsil fəaliyyətinin təşkili ilə bağlı yeni bir anlayışa, o cümlədən rəqəmsal məkanda istifadə olunan alətlərin və metodların fəal tətbiqi nəzərə alınmaqla təhsil fəaliyyətinin müəyyən bir intizam daxilində transformasiyasına səbəb oldu, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə hallarında effektivliyi artırdı. Xarici dilin tədrisində rəqəmsal texnologiyalardan istifadəyə fəal keçid göz qabağında idi, çünki informasiya və mətn materialı şəklində təqdim olunan faktiki material, tədris kursunun mövzusunə uyğun gələn video çarxlar həm orijinal leksik-qrammatik

məzmunun təqdim edilməsi, həm də dil daşıyıcılarının nitqini dinləmək imkanları baxımından qiymətli elementlərdir. Qlobal ünsiyyət, işgüzar və beynəlxalq danışıqlar dili statusuna görə ingilis dili hər yaşda olan insanların öyrənilməsi üçün populyar mövzu olaraq qalır. Tələbələr ingilis dilini müxtəlif məqsədlər üçün öyrənirlər: təhsil, peşəkar inkişaf, karyera imkanları və sadəcə olaraq xarici mədəniyyətə və ingilis dilində məzmun müxtəlifliyinə maraq üçün. İngilis dilinin tədrisində kompüter texnologiyalarının tətbiqi tədris prosesinin iştirakçılarına müasir həyatın sürətli tempi kontekstində çox vacib olan zəruri resursların tapılmasına və onların işlənməsinə vaxta əhəmiyyətli dərəcədə qənaət etməyə imkan verir, həmçinin təlimi tələbələrin xüsusi ehtiyaclarına uyğunlaşdırmağa imkan verir. Virtual reallıq təhsil bazarı üçün unikal texnologiyadır. Bu texnologiyaların aşağıdakı üstünlükləri vurğulanmalıdır: aydınlıq (mürəkkəb və görünməz proseslər göstərilə bilər); heyranlıq (interaktiv öyrənmə prosesi ilə məşğul ola bilərsiniz); sadəlik (hazır model istifadə üçün əlavə texniki bacarıq tələb etmir); uyğunlaşma qabiliyyəti (dərş strukturuna asanlıqla inteqrasiya olunur).

Rəqəmsal texnologiyaların tədris vəsaiti kimi istifadəsi bugünkü təlim prosesinin reallığına çevrilib. İngilis dili dərslərində internet resurslarından audio və video materialların istifadəsi xarici dil linqvistik səriştəsinin inkişafına və təqdim olunan faktiki materialın təhlili əsasında şəxsi peşəkar təcrübənin formalaşmasına kömək edir. Müəllimlər və tələbələr arasında daha məhsuldar qarşılıqlı əlaqə üçün universitetlər tədrisin idarə edilməsi sistemlərindən (LMS -Learning Management System) istifadə edirlər. Bu sistemlərin interfeysində fənnin məzmununun mənimsənilməsinə asanlaşdıran müxtəlif tədris və metodiki materiallar yerləşdirilir.

“Müəllim-şagird”in qarşılıqlı əlaqəsinə yönəlmiş ənənəvi tədris modelindən fərqli olaraq, interaktiv tədris xarici dil ünsiyyətinin təşəbbüsçülərinin tələbələrin özləri olmasına yönəlib, xarici dil ünsiyyəti iştirakçıların nitq davranışındakı boşluqları təhlil etmək və öz səhvlərini müəyyən etmək, həmsöhbətin reaksiyasını qiymətləndirmək üçün əsas olan tələbələrin aktiv nitq qarşılıqlı əlaqəsidir. [5, s. 394]. İnteraktivlik şagirdlərin idrak ehtiyaclarını nəzərə almaqla təhsil fəaliyyətinin təşkili kimi qəbul edilir. Təhsil fəaliyyətinin konkret məlumat və məzmun doldurulmasından istifadənin məqsədi şagirdləri nitq situasiyalarının verilmiş modelləri çərçivəsində məlumat mübadiləsinə və nəticədə davamlı kommunikativ təcrübənin formalaşmasına yönəlmiş birgə nitq fəaliyyətini həyata keçirməyə həvəsləndirməkdir. Təhsil prosesi çərçivəsində interaktiv qarşılıqlı əlaqənin əsas prinsipi xarici dil ünsiyyətində tərəfdaş mövqeyindən fərdi kommunikativ niyyətləri və nitq hərəkətlərini qiymətləndirmək bacarığının inkişafıdır.

Tədris prosesində rollu oyunlar, keyslər, müzakirələr kimi fəal və interaktiv formalardan dərşdənkənar işlərlə birlikdə istifadə şagirdlərdə ümumi və peşə bacarıqlarını formalaşdırır və inkişaf etdirir. Tələbələrin öz fəaliyyətlərinin subyektinə çevrildiyi fəal (interaktiv) təlim formalarının həyata keçirilməsi ilə

planlaşdırılan təlim nəticələrinə nail olmaq olar. Onlar komanda işində fəal iştirak edir, məqsədlər qoyur və onlara nail olur, çətinlikləri dəf edirlər. Problemlə situasiyanın yaradılması tədris prosesinin bütün mərhələlərində bütün iştirakçıların, o cümlədən müəllimin qarşılıqlı fəaliyyətinə əsaslanan rollu oyunlar, qarışıq təlim (çevrilmiş sinif), debatlar/müzakirələr, layihə və keys metodu, tənqidi təfəkkürün inkişafı texnologiyası, mini konfranslar və dəyirmi masalar kimi tədris metodlarının tətbiqinin mümkünlüyü deməkdir. Bu texnologiyalar real həyata mümkün qədər yaxındır ki, bu da məqsədə çatmaq üçün yeni resursların işlənməsini təmin edir. Fəal metodlardan istifadə etməklə təlimin problemləşdirilməsi müxtəlif peşə sahələrindən əldə edilmiş biliklərin praktikada tətbiqinə kömək edir və xarici dil bacarıqlarının inkişaf etdirir, tələbələrin peşə və kommunikativ səriştəsini və əmək bazarında rəqabət keyfiyyətlərini təkmilləşdirir. Tələbə fəaliyyəti təhsil prosesinin əsas aspektidir. Tədris prosesini aktivləşdirmək üçün ali təhsil müəssisələrində tədris və tərbiyə işinin stereotiplərini dəyişdirmək, tələbələrə tədris və idrak fəaliyyəti üçün yeni bacarıqlarla silahlandırmaq lazımdır. Fəal öyrənməyə həvəsləndirmək idrak fəaliyyətini inkişaf etdirmək vasitələrindən biridir. Fəal tədris metodları universal və effektivdir. Onlar tələbələrin praktiki fəaliyyətini stimullaşdırır, inkişaf edən mühiti, yəni fəaliyyət şəraitini formalaşdırmaq imkanı verir. Onlar məqsədə çatmaq üçün yeni resursların işlənməsini təmin edən real həyata mümkün qədər yaxındırlar.

Hal-hazırda avtomatlaşdırılmış təlim üçün məşhur platformalar Microsoft Teams, Google Classroomdur [7, s. 10]. Onlar müasir tələblərə uyğun yüksək keyfiyyətli təhsilin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan aşağıdakı elementləri birləşdirir: fərdi və qrup işi üçün alətlərin mövcudluğu, materialın ardıcıl öyrənilməsi üçün tematik blokların planlaşdırılması, oyunlaşdırma, əks əlaqə və sorğular və testlər şəklində davamlı nəzarət vasitələri. Bu elementlərin birləşməsi təhsil prosesini tələbələrin hər bir konkret auditoriyasına uyğunlaşdırmağa imkan verir. Ən çox maraq doğuran süni intellekt (AI) sistemlərinə daha yaxından nəzər salmaq. Onlar, şübhəsiz ki, təhsil prosesində liderlik iddiasındadırlar. Süni intellekt bizə hər bir tələbə üçün optimal tədris metodlarını tapmağa və hansı tapşırıqların şagirdin informasiyanı mənimsəməsinə kömək etdiyini müəyyən etməyə imkan verir - bu, mətn, audio və ya video oxumaq ola bilər. Rəqəmsal əsrdə ingilis dilinin öyrədilməsi pedaqoqlara tələbələrə cəlb etmək və dil öyrənmə qabiliyyətini artırmaq üçün geniş imkanlar açır. Müxtəlif rəqəmsal alətlər lüğətin qurulmasından interaktiv ünsiyyətə qədər dilin mənimsənilməsinin müxtəlif aspektlərini əhatə edir. Rəqəmsal platformaların ingilis dilinin tədrisinə inteqrasiyası həm pedaqoqlara, həm də öyrənmələrə müxtəlif yollarla təsir edən transformativ dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Bu vasitələrin təsiri dilin mənimsənilməsi və təhsilin müxtəlif aspektlərində aydın görünür. Rəqəmsal alətlər tez-tez interaktiv və oyunlaşdırılmış yanaşmalardan istifadə edərək öyrənməyi tələbələr üçün daha cəlbedici edir. Viktorinalar, oyunlar və multimedia məzmunu kimi xüsusiyyətlər tələbələrin diqqətini cəlb edir, onları

dərslərdə fəal iştirak etməyə həvəsləndirir. İngilis dilini öyrətmək üçün effektiv şəkildə istifadə edilə bilən bəzi rəqəmsal platformaların bəzilərini nəzərdən keçirək:

- Duolingo - Bu proqram lüğət və qrammatikaya diqqət yetirir. Duolingo ingilis dilini öyrənməkdən zövq almaq üçün oyunlaşdırılmış dərslər təklif edən geniş istifadə olunan dil öyrənmə proqramıdır. Oxuma, yazma, dinləmə və danışma da daxil olmaqla müxtəlif dil bacarıqlarını əhatə edir.
- Quizlet - Quizlet flash kartlar yaratmaq və lüğət oyunları ilə məşğul olmaq üçün çox yönlü bir vasitədir. Müəllimlər tələbələrinin xüsusi ehtiyaclarına uyğunlaşdırılmış söz siyahıları və testlər yaratmaq üçün ondan istifadə edə bilirlər. Müəllimlər Quizlet-dən öyrənmə dəstləri yaratmaq, paylaşmaq və idarə etmək, onları siniflərə təyin etmək və tələbələrin gedişatını izləmək üçün istifadə edə bilirlər. Onlar həmçinin Quizlet Live-dən birgə baxış oyunları üçün istifadə edə və Test rejimindən istifadə edərək təcrübə imtahanları yarada bilirlər. Bundan əlavə, tələbələr öz iş dəstlərini yaratmaqla, sahiblik və hesabatlılığı inkişaf etdirməklə təlim prosesinə cəlb oluna bilirlər. Məsələn: Tələbələrə xüsusi dərs dəstləri təyin etmək üçün Quizlet-də dərslər yaradın. / Şərtləri və tərifləri nəzərdən keçirmək üçün klassik flashcard rejimindən istifadə edin. / Quizlet-dən istifadə edərək tələbə təraqqisini izləyin. [8]
- Kahoot! - Kahoot cəlbedici və interaktiv öyrənmə təcrübəsi yaratmaq üçün əla vasitədir. Platforma müxtəlif mövzu sahələrinə və maraqlarına cavab verən geniş mövzu ideyaları təklif edir. Bundan əlavə, Kahoot istifadəsi asan interfeysə və real vaxt rejimində əks əlaqə imkanlarına malikdir. Kahoot müəllimlərə testlər, sorğular və oyunlar yaratmağa imkan verən interaktiv platformadır. Bu, tələbələrin ingilis dili anlayışlarını başa düşmələrini qiymətləndirmək və onları öyrənmə prosesinə fəal cəlb etmək üçün cəlbedici bir yoldur. Kahoot! canlı viktorinalar, tələbə templi tapşırıqlar və formativ qiymətləndirmələr daxil olmaqla, müəllimlər üçün müxtəlif cəlbedici üsullarda istifadə edilə bilər. Müəllimlər ondan yeni mövzuları təqdim etmək, materialı nəzərdən keçirmək və ya hətta tələbə rəyini toplamaq üçün istifadə edə bilirlər. Kahoot! çoxseçimli, doğru/yanlış, bulmacalar və açıq suallar kimi müxtəlif sual növləri təklif edir və müxtəlif qiymətləndirmə üsullarına imkan verir. Müəllimlər Kahoot-u təhlil edərək zamanla tələbə irəliləyişlərini izləyə bilirlər! hesabatlar, onlara tələbə artımına nəzarət etməyə və tələbələrin əlavə dəstəyə ehtiyacı ola biləcəyi sahələri müəyyən etməyə imkan verir. Tələbələr əməkdaşlıq və ünsiyyət bacarıqlarını təşviq edən Kahoot suallarına cavab vermək üçün komandalarda birlikdə işləyə bilirlər. Məsələn: Müəyyən mövzu ilə bağlı yeni lüğət sözləri təqdim etmək və məşq etmək üçün Kahoot yaradın. / Öyrənməyi gücləndirərkən əməkdaşlığa və fəal iştiraka təşviq etmək üçün “Team Mode” və ya “Challenge Mode” kimi Kahoot oyun rejimlərindən istifadə edin. / Dərs zamanı başa düşməyi yoxlamaq

və tələbələrin əlavə dəstəyə ehtiyacı ola biləcəyi sahələri müəyyən etmək üçün Kahoot viktorinalarından istifadə edin. [10]

- Ed Puzzle - Ed puzzle müəllimlərə suallar və şərtlər daxil etməklə mövcud videoları interaktiv dərslərə çevirməyə imkan verir. Bu, ingilis dili dərslərində orijinal video məzmunundan istifadə etmək və başa düşməyi qiymətləndirmək üçün əla vasitədir.
- Grammarly - Grammarly real vaxt rejimində qrammatika və orfoqrafiya təklifləri verməklə tələbələrə yazı bacarıqlarını təkmilləşdirməyə kömək edən yazı köməkçisi vasitəsidir. O, brauzerlərə inteqrasiya oluna bilər ki, bu da onu yazılı ingilis dilini təkmilləşdirmək üçün faydalı vasitəyə çevirir. Grammarly müəllimlər üçün şagird yazılarını təkmilləşdirmək və rəy bildirmək üçün dəyərli vasitədir. O, qrammatika, orfoqrafiya, durğu işarələri, üslub üçün təkliflər irəli sürür, tələbələrə yazı bacarıqlarını təkmilləşdirməyə və daha inamlı yazıçı olmağa kömək edir. Müəllimlər ümumi səhvləri müəyyən etmək, tələbələrin yazı təraqqisini qiymətləndirmək və təkmilləşdirmə üçün xüsusi sahələrə diqqət yetirmək üçün Grammarly-dən istifadə edə bilərlər.
- Padlet - Padlet ideyaları toplamaq, onları bölüşmək və sonradan dəyişdirmək üçün əla vasitədir. Bu canlı, nəfəs alan veb sahifə kimidir. İstifadəçilər Padlet qeydlərinə linklər, YouTube videoları, fayllar və şəkillər əlavə edə bilərlər. Onlar hərəkət edə və onları təşkil edə bilərlər. Padletə keçid paylaşıla bilər və Padletlər veb sahifələrə daxil edilə bilər. Sınıfdəki Padlet tələbələrə fikirlərini bölüşməyə, əməkdaşlıq etməyə və məzmunu asanlıqla təşkil etməyə imkan verməklə öyrənməni interaktiv edir. Padlet tələbələr və müəllimlərin ideyaları, videoları və sənədləri paylaşaraq əməkdaşlıq edə biləcəyi virtual divardır. O, birgə öyrənməni təşviq edir və onlayn mühitdə interaktiv müzakirələrə imkan verir. Müəllimlər Padlet-dən beyin fırtınası, müzakirələr, formativ qiymətləndirmələr və hətta sinif bloqu və ya portfolio kimi istifadə edə bilərlər. O, mətn, şəkillər və keçidlər kimi müxtəlif formatlar vasitəsilə interaktiv öyrənmə və rəy bildirməyə imkan verir. Məsələn: Dərs, onların başa düşülməsi və ya təkmilləşdirmə təklifləri haqqında tələbə fikirlərini toplamaq üçün Padletdən istifadə edin. [11]
- Flipgrid - Flipgrid tələbələri qısa video cavabları yazmağa təşviq edən video müzakirə platformasıdır. Danışqı bacarıqları, tələffüz və ingilis dilindən şifahi istifadə etmək üçün inam yaratmaq üçün əla vasitədir. Nümunələrə buzqıranlar, kitab danışmaları, məzmunun yoxlanılması və hətta dünya dili bacarıqlarının tətbiqi üçün istifadə etmək daxildir. Müəllimlər xüsusi “mövzular” ilə “torlar” yarada bilər ki, bu da tələbələri video cavabları yazmağa, müzakirələri asanlaşdırmağa və fikirləri bölüşməyə sövq edir. Tələbələr əyləncəli faktları və ya maraqlarını bölüşərək qısa bir video ilə özlərini təqdim edə bilərlər. Şagirdlər birgə video montaj yaradaraq, ilin ən sevimli xatirələrini paylaşa bilərlər. Müəllimlər dərs materialı ilə bağlı suallar verə, tələbələr isə video xülasə və ya

izahatlarla cavab verə bilərlər. Məsələn: Tələbə cavablarını istiqamətləndirmək və aydın gözləntiləri təmin etmək üçün Flipgrid daxilində rubrikalar yaradı. / Tələbələrin performanslarını təhlil etmək və rəy almaq üçün Flipgrid-dən istifadə edin. [9]

- Read Lang - Read Lang ani tərcümələr və onlayn mətnləri oxuduqları zaman lüğət dəstəyi verməklə tələbələrə oxu bacarıqlarını təkmilləşdirməyə kömək edən bir vasitədir. Bu, mövcud bacarıq səviyyəsindən bir qədər yuxarı məzmunu oxuyan öyrənənlər üçün xüsusilə faydalıdır.
- Microsoft Teams/Google Classroom – Bu platformalar ünsiyyəti və tapşırıqların paylaşılmasını asanlaşdırır. Müəllimlər rəqəmsal sinif təcrübəsini inkişaf etdirərək mərkəzləşdirilmiş onlayn mühitdə resursları paylaşa, tapşırıqlar təyin edə və rəy bildirə bilər.
- Storybird - Storybird tələbələrə illüstrasiyalar kitabxanasından istifadə edərək öz rəqəmsal hekayələrini yaratmağa imkan verir. Bu, ingilis dilində yaradıcı yazı və hekayə danışmaq bacarıqlarını təşviq etmək üçün cəlbedici bir yoldur. Storybird müəllimlərə rəqəmsal hekayəni öz siniflərinə daxil etmək üçün müxtəlif cəlbedici yollar təklif edir. Nümunələr ondan yaradıcı yazı, birgə hekayələr üçün və hətta elm və ya sosial elmlər dərsləri üçün alət kimi istifadəni əhatə edir. Tələbələr təqdim olunan rəsm əsərlərindən istifadə edərək şəkilli kitablar, hekayələr və ya şeirlər yarada bilərlər. Məsələn: Təqdim olunan sənət əsərlərindən istifadə edərək müəyyən bir mövzu və ya konsepsiya haqqında hekayə yaradı və ya yazınıza ilham vermək üçün öz şəkillərinizi seçin. / Maraqlarınız əsasında fərdi təbrik kartları, dəvətnamələr və ya hətta qısa komikslər yaratmaq üçün Storybird-dən istifadə edin. [12]
- Canva - Canva geniş dizayn imkanları təklif edir. Bəzi məşhur nümunələrə sosial media qrafikaları (yazılar, reklamlar, üz qabığı), təqdimatlar, afişalar və hətta vizit kartları və broşuralar kimi çap məhsulları daxildir. Canva for Education müəllimlərə öz sinif otaqları üçün gözəl vizuallar yaratmağı asanlaşdıran onlayn dizayn platformasıdır. Canva for Education ilə pedaqoqlar əvvəlcədən hazırlanmış şablonlar və dizaynlar kitabxanasına daxil ola və ya sıfırdan özlərini yarada bilərlər. Üstəlik, istifadəsi asan alətlərlə müəllimlər dizaynlarını xüsusi ehtiyaclarına uyğunlaşdırı bilərlər. İstər sinif nümayişi üçün fərdi afişa yaratmaq, istərsə də dərslər üçün iş vərəqlərini tərtib etmək olsun, Canva for Education müəllimlərə öz sinif otaqları üçün gözəl vizuallar yaratmağı asanlaşdırır. Canva for Education tələbələr üçün iş vərəqləri yaratmaq üçün istifadə edilə bilər. Şablonlardan istifadə etmək asandır və bir çox fərdiləşdirməyə imkan verir. Bu, onları hər bir tələbənin fərdi ehtiyaclarına uyğunlaşdırılmış iş vərəqləri yaratmaq üçün mükəmməl edir. Canva for Education həmçinin təqdimatlar yaratmaq üçün istifadə oluna bilən geniş çeşidli şablonlar və dizayn elementləri təklif edir. Canva for Education sinifdə sertifikatlar hazırlamaq üçün əla vasitədir. Canva ilə

siz asanlıqla istənilən hadisə üçün mükəmməl olan gözəl sertifikatlar yarada bilərsiniz. Canva for Education portfel yaratmaq üçün istifadə edilə bilər. [13]

- ChatGPT - ChatGPT dialoq yaradan süni intellekt proqramıdır. ChatGPT OpenAI tərəfindən hazırlanmış süni danışmaq platformasıdır. O, böyük dil modellərinin GPT (Generative Pre-trained Transformer) ailəsi üzərində qurulub və o, insan tipli söhbətlərdə iştirak edə, məqalələr və mətn formatlarını yarada, dilləri tərcümə edə bilər. ChatGPT istifadəçilərə mətn əsaslı göstərişlər və ya bəzi versiyalarda səs və şəkillər vasitəsilə onunla qarşılıqlı əlaqə yaratmağa imkan verən chatbot kimi fəaliyyət göstərir. ChatGPT-nin əsas xüsusiyyətlərindən biri onun istifadəçi daxiletmələrinə əsaslanaraq real vaxt rejimində insanlar kimi cavablar yaratmaq qabiliyyətidir. O, danışmaq tonunda suallara təbii cavab verə bilər və hekayələr, esselər və şeirlər yarada bilər. ChatGPT tələbələrini yeni və maraqlı üsullarla cəlb etmək və öyrətmək istəyən müəllimlər üçün dəyərli vasitə ola bilər. Müəllimlər sinifdə ChatGPT-dən istifadə etməklə şagirdlərə yazmaq, oxuyub başa düşmək və lüğət yaratmaq kimi mühüm bacarıqları inkişaf etdirməyə kömək edə bilər. ChatGPT texnologiyada böyük irəliləyiş olsa da, öyrənmək üçün ciddi narahatlıqlar və problemlər yaradır. [14]

Rəqəmsal platformalar öyrənmə təcrübələrini fərdiləşdirməyə imkan verir. Müəllimlər məzmunu fərdi tələbə ehtiyaclarına uyğunlaşdırır, dərsləri müxtəlif öyrənmə üslublarına, templərinə və bacarıq səviyyələrinə uyğunlaşdırır. Bu fərdiləşdirmə daha inklüziv və effektiv öyrənmə mühitini təşviq edir. Onlayn resursların bolluğu videolar, məqalələr və interaktiv təlimlər daxil olmaqla, geniş çeşidli orijinal materiallara çıxışı asanlaşdırır. Bu əlçatanlıq öyrənmə təcrübəsini zənginləşdirir, tələbələrə müxtəlif vurğulara, mədəni kontekstlərə və real həyatda dil istifadəsinə məruz qalması təmin edir. Nəticə olaraq, rəqəmsal vasitələrin ingilis dilinin tədrisində təsiri dərin, ənənəvi tədris metodlarında inqilab edir və həm pedaqoqlar, həm də öyrənenlər üçün görünməmiş imkanlar təklif edir. Texnologiya irəliləməyə davam etdikcə, rəqəmsal platformaların inteqrasiyası çox güman ki, dil təhsilinin gələcəyinin formalaşmasında getdikcə həlledici bir rol oynayacaq.

ƏDƏBİYYAT

- 1.M. Harsha Vardhini Role of Digital Tools in English Language Teaching, Shanlax International Journal of English, vol. 12, no. S1, 2023
2. Moorhouse B. & Yan, Lu. Use of Digital Tools by English Language Schoolteachers. Education Sciences, 2023.
3. Ur P. A course in English language teaching. – Cambridge University Press, 2012.
4. Валкова Ю. Современные тенденции в цифровом иноязычном образовании: вызовы и перспективы, Научные технологии, Москва, 2021
5. Попова Т.П. Использование различных форм интерактивности в обучении иностранным языкам // Историческая и социально-образовательная мысль, 2015.

6. Ростовская М. Д. Применение цифровых технологий при обучении английскому языку, Екатеринбург, 2025
- 7.Тарасов В. С. Преимущества автоматизированных систем обучения для современного образования // Academy, 2024
- 8.<https://quizlet.com/blog/teacher-to-teacher-five-ways-to-use-quizlet-in-the-language-classroom>
- 9.<https://www.edutopia.org/article/9-new-ways-use-flipgrid-classroom>
- 10.<https://teambuilding.com/blog/kahoot-topics>
- 11.<https://ditchthattextbook.com/20-useful-ways-to-use-padlet-in-class-now/>
- 12.<https://www.techlearning.com/how-to/storybird-lesson-plan>
- 13.<https://www.upeducators.com/how-teachers-can-use-canva-for-education-effectively-in-their-classroom/>
- 14.<https://uca.edu/cetal/chat-gpt/>

Fil.f.d. Nərmin Quliyeva

Rəqəmsal platformaların ingilis dilinin tədrisində rolu

Xülasə

Texnologiya ingilis dilinin tədrisini dəyişdirərək onu daha əlçatan, cəlbədicə və effektiv etdi. Rəqəmsal alətləri öz tədris strategiyalarına inteqrasiya etməklə, müəllimlər öyrənənlərin nəticələrini artırma, əməkdaşlığı inkişaf etdirə və tələbələrə qloballaşan dünyaya hazırlaya bilirlər. Rəqəmsal platformalar çevik, cəlbədicə və fərdiləşdirilmiş öyrənmə təcrübələri təklif etməklə ingilis dilinin tədrisində (ELT) getdikcə daha mühüm rol oynayır. Onlar geniş çeşidli resurslara çıxışı asanlaşdırır, öyrənənlər və ana dili danışanlar arasında qarşılıqlı əlaqəni gücləndirir və öz-özünə öyrənməyə kömək edir. Qarışıq öyrənmə metodu və çoxlu intellekt yanaşması təhsilin fərdiləşdirilməsinin və müxtəlif tədris üsullarından, o cümlədən informasiya texnologiyalarından istifadənin vacibliyini vurğulayır. Məqalə müasir təhsil prosesinə qoyulan uyğunlaşma və fərdiləşdirmə tələblərinə cavab verən rəqəmsal texnologiyaların istifadəsinin əhəmiyyətindən və müasir təhsil prosesində təlimi optimallaşdırmaq və fərdiləşdirmək üçün kompüter texnologiyalarından istifadə edən avtomatlaşdırılmış təlim sistemlərinin vacibliyindən bəhs edir. Bu məqalədə ingilis dilini öyrənməyə və öyrətməyə kömək edən müxtəlif rəqəmsal vasitələrin istifadəsi ətraflı müzakirə olunur.

Ph.D Narmin Guliyeva

The Role of Digital Platforms in Teaching English

Summary

Technology has transformed English language teaching, making it more accessible, engaging and effective. By integrating digital tools into their teaching strategies, teachers can improve learner outcomes, foster collaboration and prepare students for a globalised world. Digital platforms are playing an increasingly important role in English language teaching (ELT) by offering flexible, engaging and

personalised learning experiences. They facilitate access to a wide range of resources, enhance interaction between learners and native speakers and support self-directed learning. Blended learning and the multiple intelligence approach emphasise the importance of personalising education and the use of a range of teaching methods, including information technology. The article discusses the importance of using digital technologies that meet the demands for adaptation and personalisation in the modern educational process and the importance of automated learning systems that use computer technology to optimise and personalise learning in the modern educational process. This article discusses in detail the use of various digital tools that help in learning and teaching English.

доктор философии Нармин Гулиева

Роль цифровых платформ в преподавании английского языка

Резюме

Технологии преобразили преподавание английского языка, сделав его более доступным, интересным и эффективным. Интегрируя цифровые инструменты в свои стратегии обучения, преподаватели могут улучшить результаты обучения, способствовать сотрудничеству и подготовить студентов к глобализованному миру. Цифровые платформы играют всё более важную роль в преподавании английского языка (ELT), предлагая гибкий, увлекательный и персонализированный учебный процесс. Они облегчают доступ к широкому спектру ресурсов, улучшают взаимодействие между учащимися и носителями языка и поддерживают самостоятельное обучение. Смешанное обучение и подход, основанный на множественном интеллекте, подчёркивают важность персонализации образования и использования различных методов обучения, включая информационные технологии. В статье обсуждается важность использования цифровых технологий, отвечающих требованиям адаптации и персонализации в современном образовательном процессе, а также важность автоматизированных систем обучения, использующих компьютерные технологии для оптимизации и персонализации обучения в современном образовательном процессе. В данной статье подробно рассматривается использование различных цифровых инструментов, помогающих в изучении и преподавании английского языка.

Rəyçi: dos.F.Şükürova